МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Філологічний факультет

Кафедра української мови

«Затверджую»

завідувач кафедри

____ З.О. Митяй

Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Навчальна практика (діалектологічна)

(повназванавчальної/виробничої практики)

для здобувачів вищої освіти

Рівень вищої освіти: **перший бакалаврський**

(бакалавр/магістр)

Галузь знань: **01 Освіта/Педагогіка**

(шифр і назвагалузі)

Спеціальність **014.01 Середня освіта (Українська мова і література)**

(шифр і назваспеціальності)

Освітня програма: **Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література**

Мелітополь, 2023 року

Розробник: В. М. Пачева, доцент, кандидат філологічних наук

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол №__1___від __30.08.23 р._

Погоджено:

Гарант ОП Середня освіта. Українська мова і література Англійська мова і література Т. В. Сіроштан

Робоча програма навчальної практики “діалектологічної” складена відповідно до освітньої програми підготовки **Середня освіта. Українська мова і література. Англійська мова і література**

1. Мета практики:

закріплення основних положень курсу «Українська діалектологія з діалектологічною практикою», практичне ознайомлення із діалектними текстами для глибшого розуміння процесів і законів розвитку української літературної мови.

2. Перелік програмних компетентностей, які набуваються під час практики:

ІК. Здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філологічної освіти, шо передбачає застосування певних теорій та методів мовознавчої та літературознавчої, а також педагогічної наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

ЗК 9. Здатність бути комунікабельним, ініціативним, відповідальним, злагоджено працювати в колективі.

ЗК 10. Здатність до вивчення індивідуально-психологічних особливостей особистості з метою гармонізації психічного функціонування: засвоєння сучасних психологічних діагностичних методів.

ЗК 11. Здатність до діяльності щодо оздоровлення себе і своїх вихованців; позитивного ставлення до здорового способу життя: активної і свідомої пропагандо-просвітницької діяльності, спрямованої на передачу знань, прищеплення умінь і навичок раціональної організації життєдіяльності; здатність нести особисту соціальну та правову відповідальність за прийняті рішення щодо вибору стратегії поведінки у суспільстві стосовно збереження свого здоров'я та здоров'я інших.

3. Заплановані програмні результати навчання:

ПРН 33. Забезпечує охорону життя й здоров'я учнів у навчальновиховному процесі та позаурочній діяльності.

4. Бази проходження практики:

№	База практики	№ договору/угоди, дата укладання	Дата закінчення терміну дії договору/угоди
	Охрімівська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів Кирилівської селищної ради Запорізької області	01/36-30 24.01.2020	24.01.2025

5. Зміст практики

5.1. Опис навчальної/виробничої практики

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти, галузь знань, спеціальність</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>денна форма навчання</td><td>заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів: денна форма навчання – всього 3</td><td rowspan="5">Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Ступінь вищої освіти: бакалавр

Галузь знань:
01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність:
014.01 Середня освіта. Українська мова і література</td><td colspan="2">Обов'язкова</td></tr>
<tr><td>Блоків* –</td><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td rowspan="2">Загальна кількість годин: денна форма навчання – 90</td><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td></td><td>4-й</td><td>4-й</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="2">Вид контролю: екзамен</td></tr>
</table>

5.2. Програма навчальної/виробничої практики

5.1.1. Модуль 2. Навчальна практика (діалектологічна)

Тема 1. Новітні підходи до актуальних завдань практики

Роль і значення навчальної практики (діалектологічної) як однієї зі складових наукової роботи здобувачів вищої освіти. Об'єкт, предмет, завдання, методологічна основа і зміст практики. Особливості використання інтерактивного обладнання під час практики.

Завдання 1. Описати історію утворення населеного пункту, який досліджується, враховуючи загальні відомості про населений пункт:

а) назва села, район, область;

б) географічне розташування із вказівкою відстані від міст;

в) коротка історія заснування населеного пункту;

г) коли в селі відкрито школу і які є культурно-розважальні заклади;

ґ) коротко про заняття населення;

д) місцеві архіви (адміністративні, церковні) якщо є.

Завдання 2. Зібрати та паспортизувати в алфавітному порядку відомості про кожного респондента, мовлення якого спостерігається, дотримуючись наступних вимог:

1) прізвище (жінки дівоче, якщо можливо), ім'я та по батькові;

2) дата і місце народження та постійного проживання;

3) освіта (записувати матеріал від респондентів без вищої освіти і дефектів мовлення);

4) професія, де і ким працював, і працює;

5) точна адреса та постійне місце проживання (як довго жив респондент в інших місцевостях);

6) радіо, телебачення, преса і література в житті респондента.

Завдання 3. Спираючись на робочу схему програми, що у «Методичних рекомендаціях до діалектологічної практики» (Мелітополь, 2019) [Укладач В. М. Пачева] С. 10-13, розробити стислу програму-питальник для

дистанційної роботи з респондентом. Які особливості дослідження говірки у природному середовищі її побутування і дистанційному її спостереженні?

Тема 2. Джерела та їх роль у дослідженні територіальних діалектів

Діалектний текст як основне джерело діалектологічних досліджень. Залучення допоміжних джерел і відомостей для отримання об'єктивних результатів наукового вивчення говірки:

а) відомості про населений пункт;

б) відомості про респондентів.

Вимоги до проведення паспортизації відомостей про населений пункт і респондентів. Основні вимоги до опрацювання джерел.

Завдання 1. Поданий текст записати фонетичною транскрипцією. Звернути увагу на діалектизми, з'ясувавши їхнє значення. Чи можуть бути фольклор та художні твори письменників джерелом вивчення діалектів? Відповідь обґрунтуйте. Які основні і допоміжні джерела та яка роль допоміжних джерел у вивченні діалектів?

Була собі одна відьма, а в неї дочка – теж відьма. І було в них на правому покутті в глеку закопано три зірки, а вподовж стіни управлена з коров'ячого рога рулка. От як зайде сонце, так у ту рулку біжить молоко з корів, із жаб, із гадюк, із усякого звіра, котрий молошний. І біжить так, аж поки світові півні заспівають. Стара молоко накликає, а дочка посуду підставля. От і здумали вони покаятись та й пішли в Київ, а з ними ще дві жінки. Стали ось доходити до Києва, відьми обидві й покам'яніли, пороззявляли роти, ревуть, як воли, та все в землю входять. Ті жінки, що з ними йшли, побігли зараз у село та привели трьох попів. Попи почали Бога просити, молебствувати за них – нічого не помагається. Давай вони тоді допитувати, який вони такий великий гріх ізробили. – Та в нас, – кажуть, – на правім покутті три зірки у глеку закопані … ми єсть відьми (Січова скарбниця).

Завдання 2. Поданий текст записати фонетичною транскрипцією. Чому письменники використовують діалектизми у своїх творах? Пояснити діалектні особливості тексту.

Опустіли кошари. Тиша і пустка. Може, там десь, в глибоких долинах, звідки гори починають рости, і лунають сміх людський та голоси, але у се віриться мало. Тут, в полонині, де небо накриває безлюдні простори, що живуть в самотині тільки для себе, вікує тиша. Лиш в стаї тріщить невгасимий вогонь і все висилає синій дим свій на мандри. Здоєне молоко важко спочиває в дерев'яній посуді, над ним схилився ватаг. Він вже його заправив. З подри, де сохнуть великі круглі боханці будзу, повіває на ватага вітер, але не може прогнати зі стаї запаху вугля, сиру і овечої вовни. Бо тим самим пахне і ватаг. Нові бербениці і барильця німують в кутку, хоч тільки запукай до них – і обізветься голос, що там жиє. Холодна жентиця світить з коновки зеленим оком. Ватаг сидить серед свого начиння, як батько серед дітей. Все воно – чорні лавки і стіни, ватра і дим, буда, бербениці й жентиця, – все воно близьке і рідне, на всьому спочила його тепла рука (М. Коцюбинський).

Тема 3. Вимоги до роботи в діалектному середовищі

Відбір типових об'єктів для записування діалектних текстів. Особливості фіксації і опрацювання діалектних матеріалів з фонетики, морфології, словотвору, синтаксису та лексики. Прийоми і засоби фіксації діалектних матеріалів. Фонетична транскрипція та її значення для діалектологічного дослідження.

Завдання 1. Проаналізувати особливості функціонування голосних фонем у діалектному тексті. Зразок аналізу [Монахова Т. В. Українська діалектологія: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010]:

1) [у] на місці [о] в новозакритих складах: йідну'ї, кут;

2) ненаголошений [е] реалізується у звукові [и]: нима';

3) звукосполука [ки] звучить як [киі]: колоски' і , мале'н'киім;

4) [и] реалізується у звукові [е] в кінці слова: л’у'де;

5) [е] виступає рефлексом ѣ: зогреши'ли;

6) склад вокалізму говірки шестифонемний: |а|, |е|, |о|, |у|, |и|, |і|;

7) більша частотність фонеми |и| в порівнянні з літературними відповідниками: на соломи'ни, нима', соба'ци ї кото'ви.

Текст №1

З.: Розкажіть про своє село. [ну йак / веили′ке сило′ було′ / воно′ і за′раз веили′ке // три систри′ і два брати′ було′ / ма′ти ў ме′ни ўме′рла ра′но / миін’і′ було′ пйат̓ год / йак ма′ти ўме′рла / оце′ йаби′ ма′ти жива′ була′ / то мо′же ма′ти розска′зувала◡б / йа при ма′ч’ус’і жила′ / а ў ма′ч’ухи свойі′ д’і′ти були′ / ни йа / от //].

З.: Коли ви стали працювати? [ра′но / кон’е′шно / йак йа ... / ну йак ра′но / спосо′бна була′ / д’іте′ї̆ гл’ад’і′ла по′ки так до вос′ми′ кла′с’іў / служи′ла там у одни′х / то′же гл’ад’і′ла / во′с’ім год миін’і′ було′ от / а тод’і′◡ш колхо′з с стаў / ў колхо′з’і п’ішла′ / с пйатна′ц’:ати ч’иі с ш’існа′ц’:ати год у колхо′з’і роби′ла / де′ўйат′ год дойа′ркойу роби′ла / свина′ркойу два го′да роби′ла на сви′н’ах / а тод’і′ на тил’а′тах роби′ла / ч’і три го′ди / ч’і ... / а тод’і′ на р’із′них робо′тах роби′ла / ўс’ак роби′ла //].

Записано в с. Андріївці Бердянського р-ну Запорізької обл.

Завдання 2. Проаналізувати особливості функціонування приголосних фонем у діалектному тексті. Зразок аналізу [Монахова Т. В. Українська діалектологія: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010]:

1) відсутність фонеми [р’]: за цара', зогреши'ли;

2) ствердіння багатьох фонем через відсутність [і]: йідну'ї̆, соба'ци ї кото'ви.

Текст №2

[сеіло′ на′ ше кроас’і′в’е / було′ / йоано′ ростошо′воане ноа т соаше′йу / л’іе са′ в’ел’і′к’ійе / ц’е ц’а соша′ / шо ї̆д’е к’іи ′йеў / бранск // це чщ

е′рез∪саму′ ре′чку при′п’еад’ буў мост / ал’е йак н’іе ′мци отступа′л’і / йак на′ши отступа′л’і / мо′ста ц’ого′ зорва′л’і / і так’ його′ не зроб’і′л’і / ў с’в’еа з’і′ с тим / шо н’едал’е′к’е рос̓тойа′нійа / а′томна ўже ц’а стро′йілас’ / дак оно′ ма′йіт’ уже′ п’ер’еідбаоча′лос’ / сеило′ було′ зра′зу хутора′ / тро′х’іи хуторо′ў було′ / ноу н’еабага′то / там / допу′с’т’ім хто де з’е′мл’у маў / там була′ хоа т’і′на / ну тр’иі ′цеа т’ воу ′смоум ўс’іх / ў с’ело′ // с̓ело′ було′ га′рне / йа ш коажу′ з’е′л’ен’і / соди′ ўже ўскроз’ бул’і′ / село′ кроа с’іи ′в’е було′ / згор’еі ′лоа //].

(Денисовичі Поліського р-ну Київської обл. Говірки Чорнобильської зони: Тексти).

Завдання 3. Дати відповіді на запитання: Які інноваційні технології можливо використовувати при здійсненні записів розмов із респондентами та при опрацюванні фактичних матеріалів? У чому їх суть? Назвати основні вимоги до записів фонетичною транскрипцією. Які вимоги до використання інноваційних засобів?

Тема 4. Основні етапи навчальної практики (діалектологічної)

Підготовка до практики. Укладання програм для збирання діалектних матеріалів. Вимоги до змісту програм. Вимоги до спостереження за мовленням респондентів. Діалектний текст. Вимоги до запису діалектних текстів. Анкета. Інтерв'ю. Вимоги до анкетування та інтерв'ювання респондентів. Систематизація зібраних діалектних матеріалів. Виявлення діалектних особливостей говірки. Перевірка отриманих результатів навчальної практики (діалектологічної) шляхом роботи із теоретичними джерелами. Повторне опитування респондентів як контроль набутих знань про говірку. Зміст повторної роботи та його залежність від виявлених результатів. Підведення підсумків практики, їхнє значення для подальших діалектологічних досліджень.

Завдання 1. Опрацювати «Методичні рекомендації до діалектологічної практики» (Мелітополь, 2019) [Укладач В. М. Пачева]. Дати відповіді на

запитання: Які завдання навчальної діалектологічної практики? Скільки етапів практики? Схарактеризувати кожен із них.

Завдання 2. Врахувавши мету і завдання діалектологічної практики, об'єкт і предмет дослідження, розробити схему навчальної дослідницької діяльності практиканта.

Завдання 3. Підготувати презентацію основних етапів діалектологічної практики.

Тема 5. Вимоги до оформлення звітної документації та до захисту звітів

Відображення результатів навчальної практики (діалектологічної) у звітній документації та можливості введення їх до наукового обігу. Оформлення звіту й підготовка до його захисту.

Завдання 1. Опрацювати «Методичні рекомендації до діалектологічної практики» (Мелітополь, 2019) [Укладач В. М. Пачева], звернувши увагу на основні вимоги до оформлення звіту про виконання завдань навчальної практики (діалектологічної). Дотримуючись вимог, оформити звіт про виконання завдань практики. Підготувати стислу доповідь (5-7 хв.) до захисту звіту.

Завдання 2. Проаналізувати записаний фонетичною транскрипцією діалектний текст, дотримуючись послідосності, що у «Методичних рекомендаціях до діалектологічної практики» (С.14, 24):

а) діалектні особливості вокалізму (склад голосних фонем /і/, /и/, /е/, /а/, /о/, /у/ та їх відповідників у говірці);

б) діалектні особливості консонантизму (склад приголосних фонем /б/, /п/, /в/, /ф/, /м/, /д/, /д'/, /т/, /т'/, /з/, /з'/, /с/, /с'/, /ж/, /ш/, /дж/, /ч/, /дз/, /дз'/, /ц/, /ц'/, /р/, /р'/, /л/, /л'/, /н/, /н'/, /г/, /к/, /х/, /г/, /й/ та їх відповідників у говірці);

в) діалектні особливості на рівні морфології (іменник, прикметник, займенник, числівник, дієслово та особливості його словозміни і дієвідмінювання);

г) діалектні особливості на рівні синтаксису (організація структури словосполучень, структура простого і складного речення);

ґ) діалектні особливості на рівні лексики і фразеології (непротиставні і протиставні лексичні діалектні відмінності, праслов'янізми, словазапозичення, терміни спорідненості і свояцтва праслов'янського походження, слова на позначення галузей господарства, абсолютні синонімічні дублети, нетермінологічна діалектна лексика, фразеологізми).

[йа роскажу′ / йак у нас назиі ва′йеца родн´а′ // чоловие ′коў ба′т´ко све′кор і свекру′ха / брат деі ′вер / сестра′ с чоловиіе ′ка зовиі ′ца // сестриі ′ муойе′ чоловиіе ′к це свойа′к / а мого′ бра′та жуо′нка братиі ′ха // а йакшо′ у мого′ чоловие ′ка брат йе / це йатро′ўк’і м’і бу′демо // йак у бра′та йест´ д´і е ′тиі небо′ж / небо′га / дочка′ // у чоловие ′кового д´а′д´ка йе сиін / братко′ і сестру′хна // д´і е ′т´ам мойі′м чоловие ′коў брат д´а′д´ко і д´а′дна // д´а′дна то це братиі ′ха / чи то мого′ бра′та / чи то чоловие ′кова // ўс´о раўно′ д´а′дна // а йак його′ се´стра′ або′ мойа′ / це т´ уо′тка // чужу′ жіи ′нку стриі ′неш на у′лиіциі це д´а′дна бу′де´ // брат руо′дниі / а братко′ двойуруо′дниі // се´стра′ то руо′дна / а се´стру′хна це двойуруо′дн´а //].

Говори української мови (збірник текстів).

6. Форми і методи контролю

Практиканти зобов’язані виконувати програму практики. Контроль за виконанням завдань покладається на керівника практики. Щоденною формою контролю за діяльністю практикантів є перевірка виконаних завдань з усіма опрацьованими матеріалами та чіткого дотримання графіка практики. Під час колоквіуму узагальнюються результати, отримані за термін проходження практики та відображені у звіті про виконання завдань практики, підсумковий бал виставляється на екзамені з навчальної дисципліни «Українська діалектологія з діалектологічною практикою».

7. Вимоги щодо оформлення звітної документації про проходження практики

За підсумками практики оформлюються звіти. Звіт вміщує коротку інформацію про населений пункт (історію його заснування), відомості про респондентів, діалектні тексти, записані фонетичною транскрипцією та загальні висновки. У “Висновках” чітко, логічно і послідовно викладаються результати практики. Аркуші звіту повинні бути зшиті та пронумеровані. Звіт перевіряється керівником практики.

8. Критерії оцінювання

Навчальна практика (діалектологічна) є складовою навчальної дисципліни та оцінюється за 100-бальною шкалою на підставі звіту, що відображає 10 основних видів діяльності:

№ за/п	Види діяльності	Бали
1.	Вивчення відомостей про населений пункт	**10**
2.	Вибір респондентів та паспортизація відомостей про них	**10**
3.	Використання методів діалектологічних досліджень	**10**
4.	Звукозапис зв'язних текстів (або опитування респондентів)	**10**
5.	Запис зв'язних текстів фонетичною транскрипцією (або опитування респондентів)	**10**
6.	Опрацювання зв'язних текстів (або опитування респондентів)	**10**
7.	Виявлення діалектних особливостей	**10**
8.	Підбиття висновків	**10**
9.	Складання і оформлення звіту	**10**
10.	Захист звіту	**10**
	Разом:	**100**

Кожен вид діяльності здобувачів вищої освіти під час практики складає загальну суму балів та максимально оцінюється за 10-бальною шкалою залежно від якості його виконання:

10 балів – у повному обсязі демонструє вміння правильно обирати об'єкт і предмет дослідження, збирати та аналізувати відомості про населений пункт, респондентів, застосовувати методи діалектологічних досліджень під час збирання, опрацювання діалектних матеріалів та виконання індивідуальних завдань, правильно виявляти й аналізувати мовні явища, оцінювати їх відповідність часу, значущість, узагальнювати і робити висновки. Правильно, відповідно до вимог, оформлює звіт про проходження практики, не припускається помилок. Дає вичерпні відповіді на всі запитання під час захисту звіту.

9 балів – правильно обрано об'єкт і предмет дослідження, зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт, респондентів, правильно застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, виявлено й проаналізовано значну більшість мовних явищ, оцінено їх відповідність часу, значущість, узагальнено і зроблено висновки. Майже правильно, відповідно до вимог, оформлено звіт про проходження практики. Дано правильні відповіді на всі запитання під час захисту звіту.

8 балів – правильно обрано об'єкт і предмет дослідження, зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт, респондентів, правильно застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, виявлено й проаналізовано більше половини мовних явищ, оцінено їх відповідність часу, значущість, узагальнено і зроблено висновки. Відповідно до вимог, з незначними огріхами, оформлено звіт про проходження практики. Дано правильні відповіді майже на всі запитання під час захисту звіту.

7 балів – правильно обрано об'єкт і предмет дослідження, із незначними відхиленнями зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт,

респондентів, правильно застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, виявлено й проаналізовано більше половини мовних явищ, оцінено їх відповідність часу, значущість, узагальнено і зроблено висновки. Відповідно до вимог, з незначними огріхами, оформлено звіт про проходження практики. Дано правильні відповіді більше, ніж на половину запитань під час захисту звіту.

6 балів – правильно обрано об'єкт і предмет дослідження, із незначними відхиленнями зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт, респондентів, правильно застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, виявлено й проаналізовано половину мовних явищ, не завжди оцінено їх відповідність часу, значущість, зроблено нечіткі висновки. З огріхами оформлено звіт про проходження практики. Дано правильні відповіді на половину запитань під час захисту звіту.

5 балів – правильно обрано об'єкт і предмет дослідження, із незначними відхиленнями зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт, респондентів, не завжди правильно застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, виявлено й проаналізовано менше половини мовних явищ, не завжди правильно оцінено їх відповідність часу, значущість, зроблено нечіткі висновки. З огріхами оформлено звіт про проходження практики. Дано правильні відповіді на половину запитань під час захисту звіту.

4 бали – не завжди правильно обрано об'єкт дослідження, відчутні труднощі у визначенні предмета дослідження, зі значними відхиленнями зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт, респондентів, не завжди правильно застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, виявлено й проаналізовано не всі мовні явища, не завжди оцінено їх відповідність часу, значущість, зроблено висновки з огріхами та оформлено з огріхами звіт про

проходження практики. Дано правильні відповіді менше, ніж на половину запитань під час захисту звіту.

3 бали – не завжди правильно обрано об'єкт дослідження, відчутні значні труднощі у визначенні предмета дослідження, зі значними відхиленнями зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт, респондентів, не завжди правильно застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, виявлено й проаналізовано не всі мовні явища, не оцінено їх відповідність часу, значущість, зроблено висновки зі значними огріхами та зі значними огріхами оформлено звіт про проходження практики. Дано правильні відповіді на окремі запитання під час захисту звіту.

2 бали – не завжди правильно обрано об'єкт дослідження, відчутні значні труднощі у визначенні предмета дослідження, зі значними відхиленнями зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт, респондентів, не завжди правильно застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, виявлено й не проаналізовано мовні явища, не оцінено їх відповідність часу, значущість, не зроблено висновки та зі значними огріхами оформлено звіт про проходження практики.

1 бал – відчутні значні труднощі у визначенні об'єкта і предмета дослідження, зі значними відхиленнями зібрано та проаналізовано відомості про населений пункт, відомості про респондентів відсутні, не застосовано методи діалектологічних досліджень під час збирання діалектних текстів та виконання індивідуальних завдань, не виявлено й не проаналізовано мовні явища, не оцінено їх відповідність часу, значущість, не зроблено висновки та належно не оформлено звіт про проходження практики.

На екзамені з навчальної дисципліни «Українська діалектологія з діалектологічною практикою» виставляється підсумкова оцінка (ПО), що рахується за формулою: ПО = (ПК1 + ПК2)+НП (навчальна практика): 2, де

(ПК1 + ПК2) = 100 балів; НП (навчальна практика) = 100 балів: **1.** 10 **2.** 10 **3.** 10 **4.** 10 **5.** 10 **6.** 10 **7.** 10 **8.** 10 **9.** 10 **10.** 10 **Разом:** 100.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
74-81	**C**		
64-73	**D**	задовільно	
60-63	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Підбиття підсумків (звітні конференції, круглі столи тощо)

Підбиття підсумків відбувається в останній день практики під час колоквіуму на підставі виконаних здобувачами вищої освіти і перевірених керівником практики завдань.

10. Перелік навчально-методичної літератури

Основна

1. Методичні рекомендації до діалектологічної практики / Уклад. В. М. Пачева. Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, 2019. 24 с.

2. Методичні рекомендації до навчальної дисципліни «Українська діалектологія з діалектологічною практикою» / Уклад. В. М. Пачева. Мелітополь: МДПУ імені Богдана Хмельницького, 2020. 44 с.

3. Пачева В. М. Діалекти української мови: навчальний посібник. 2-ге видання, виправлене, доповнене. Мелітополь, 2021. 95 с.

4. Торчинська Н. М. Українська діалектологія: навчальний посібник. Хмельницький, 2017. 158 с. URL: http://elar.khnu.km.ua/jspui/handle/123456789/5732

Допоміжна

5. Березовська Г. Г. Українська діалектологія: навчальний посібник. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2015. 154 с. URL: https://dspace.udpu.edu.ua/handle/6789/4778

6. Гримашевич Г. І. Українська діалектологія: Курс лекцій. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 176 с.

7. Кобиринка Г. С., Рябець Л. В. Українська діалектологія: витоки та перспективи. Українська мова. 2018. № 4. С. 92-100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukrm_2018_4_10

8. Монахова Т. В. Українська діалектологія: навчальний посібник. Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2010. 128 с. URL: https://www.studmed.ru/monahova-t-v-ukra-nska-d-alektologya_a3c1476d7bc.html

9. Пачева В. М. Вокалізм українських запорізько-надазовських говірок. Знакові величини у формуванні лінгвального образу світу українців: колективна монографія. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Богдана Хмельницького, 2017. 217 с. (с. 69-90).

10. Пачева В. М. Консонантизм українських запорізько-надазовських говірок. Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Мовознавство. 2017. №11. Т 25. Випуск 23 (2). С. 122-129.

11. Пачева В. М. Фонетичні особливості запорізько-надазовської говірки с. Берестового. Закарпатські філологічні студії. Випуск 14. Том 2. Ужгородський національний університет, 2020. С. 64 – 69.

12. Пачева В. М. Морфологічні особливості українських запорізьконадазовських говірок. Закарпатські філологічні студії. Випуск 13. Том 1. Ужгородський національний університет, 2020. С.87-93.

13. Юсікова О. В. Із спостережень над динамікою архаїчних лексичних одиниць говірки села Хоробичі Городнянського району Чернігівської області. Лінгвістика: Збірник наукових праць. №1(36) Старобільськ: ДЗ «ЛНУ ім. Т. Шевченка», 2017. С. 112-119. URL: http://luguniv.edu.ua/wpontent/uploads/2014/11/lingvistyka_1362017.pdf